

1 Ilmastonäkökulma kunnan hankinnoissa

Ilmastonäkökulman huomioiminen kunnan hankinnoissa

MIKKELIN SEUDUN ILMASTO- JA ENERGIASEMINAARI
10.12.2021 klo 12–16
Konsertti- ja kongressitalo Mikaeli

KEINO

KESTÄVIEN JA INNOVATIIVISTEN
JULKISTEN HANKINTOJEN
VERKOSTOMAINEN OSAAMISKESKUS

MIKSEI MIKKELI

Ilmastonäkökulman huomioiminen kunnan hankinnoissa

Sisältö

- Lakien ja asetusten vaatimukset hankintatoiminnalle
- Hankinta-Suomi strategia
- Mistä suurimmat päästöt?
- Miten voidaan huomioida ilmastovaikutuksia hankinnoissa?
- Esimerkkejä hankinnoista ja lisätietoja? (Mistä saan apua?)

Lakien ja asetusten kasvavat vaatimukset hankkijoille ja hankinnoille

- Hankintatoiminnalle asetetaan jatkuvasti kasvavia toiveita, tavoitteita ja vaatimuksia;
 - Laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista (740/2021)
 - Jätelain uudistus (714-718/2021)
 - Hankintalaki (1397/2016)
 - Tilaajavastuulaki (22.12.2006/1233)
 - Kuntalaki, julkisuuslaki, hallintolaki
 - Kaikki toimialakohtaiset lait

Vaatimukset hankkijalle

Arvioi ja huomioi!

28.11.2018

Ilkka Liljander

2

»»» hankintakeino.fi

Hankinta-Suomi Strategia

- Hankinta-Suomen avulla edistetään julkisiin hankintoihin käytettävien varojen yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä julkisen talouden kestävyyttä
- Valtiovarainministeriö asetti Vaikuttavat julkiset hankinnat –toimenpideohjelman (Hankinta-Suomi) laatimaan kansallisen julkisten hankintojen strategian, lisäämään julkisten hankintojen toimijoiden yhteistyötä ja kehittämään hankintojen vaikuttavuutta
- Hankinta-Suomi toimenpideohjelman toimikausi on 5.9.2019 – 31.12.2023 ja sitä johdetaan yhteistyössä Suomen Kuntaliitto ry:n kanssa
- Hankinta-Suomi strategian jalkauttamisessa on keskeinen rooli KEINO-osaamiskeskuksella (Kestävien ja Innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomainen osaamiskeskus)

Hankinta-Suomi Strategia

STRATEGINEN JOHTAMINEN

Johdamme hankintoja strategisena toimintona ja hyödynnämme hankintojen potentiaalin tavoitteidemme saavuttamisessa

HANKINTATAIDOT

Teemme hankinnat ammattimaisesti ja kehitämme osaamistamme jatkuvasti

TIEDOLLA JOHTAMINEN JA VAIKUTTAVUUS

Suomi on edelläkävijä hankintojen tiedolla johtamisessa ja vaikuttavuuden kehittämisessä

TOIMIVAT HANKINNAT

Teemme toimivia ja laadukkaita hankintoja osallistavasti ja edistään markkinoiden elinvoimaisuutta

INNOVAATIOT

Ratkaisemme haasteita innovaatioilla ja teemme hankintoja kokeilevasti ja kehitysmuotoisesti

TALOUDELLINEN KESTÄVYYS

Edistämme hankinnoilla yhteiskuntavastuullisesti julkisen talouden kestävyyttä

SOSIAALINEN KESTÄVYYS

Edistämme hankinnoilla sosiaalista yhteiskuntavastuuta julkishallinnon sekä yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä

EKOLOGINEN KESTÄVYYS

Suomi on ekologisten julkisten hankintojen suunnannäyttävä

KEINO

KESTÄVIEN JA INNOVATIIVISTEN
JULKISTEN HANKINTOJEN
VERKOSTOMAINEN OSAAMISKESKUS

MIKSEI MIKKELI

Hankinta-Suomi Strategian toimeenpano ja sen tuki

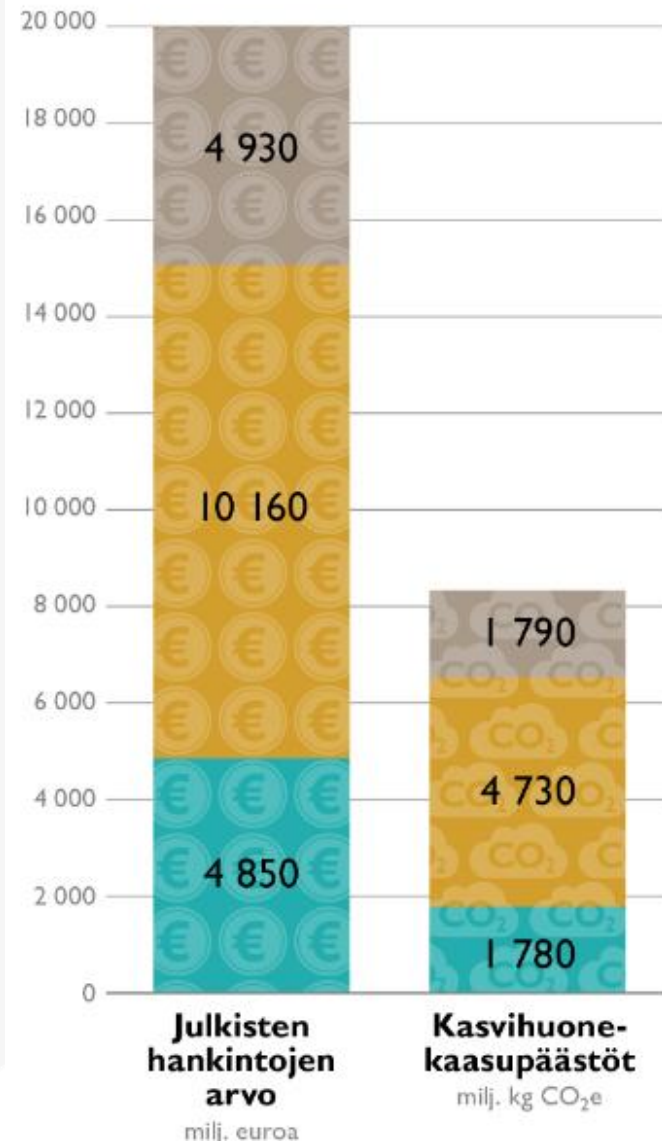
- Strategian tahtotilat ja niiden mukaiset teemaryhmät:
 - [Strateginen johtaminen](#)
 - [Hankintataitojen kehittäminen](#)
 - [Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus](#)
 - [Toimivat hankinnat](#)
 - [Innovaatiot](#)
 - [Taloudellinen kestävyys](#)
 - [Sosiaalinen kestävyys](#)
 - [Ekologinen kestävyys](#)

Mistä päästöt syntyvät?

- Suurimmat päästöt aiheuttavat lämmön ja sähkön hankinnat, rakennuspalvelut, maa- ja vesirakenteiden korjaus- ja kunnossapitopalvelut sekä matkustus- ja kuljetuspalvelut.
- Myös elintarvikkeet, puhtaanapito- ja pesulapalvelut, poltto- ja voiteluaineet sekä lääkkeet ja hoitotarvikkeet synnyttivät ison osan päästöistä.
- Palveluilla on pienempi päästökerroin kuin tavaroilla, mutta palveluja hankitaan kuitenkin paljon verrattuna konkreettisiin tuotteisiin.
- Palveluiden vaikutus voi olla jopa puolet kunnan hankintojen hiilijalanjäljestä.

Julkisten hankintojen arvo ja kasvihuonekaasupäästöt 2015

Sektorit joilla suurimmat päästöt:

Sairaanhoidopiirit	1030
Koulutus kuntayhtymät	260
Kaupunkimaiset kunnat	3330
Taajaan asutut kunnat	690
Maaseutumaiset kunnat	710
Puolustusministeriön hallinnonala	760
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	380
Sisäministeriön hallinnonala	180

Hankintamenolajit joissa suurimmat päästöt:

Matkustus- ja kuljetuspalvelut	290
Lääkkeet ja hoitotarvikkeet	270
Lämmitys	800
Sähkö ja kaasu	750
Rakentamis- ja kunnossapitopalvelut	430
Matkustus- ja kuljetuspalvelut	370
Elintarvikkeet	330
Puhtaanapito- ja pesulapalvelut	280
Rakennusten ja huoneistojen vuokrat	270
Majoitus- ja ravitsemispalvelut	240
Lämmitys, sähkö, vesi	240
Maa- ja vesirakenteiden kunnossapitopalvelut	230
Poltto- ja voiteluaineet	210

milj. kg CO₂e

■ Kuntayhtymät
■ Kunnat
■ Valtio

KEINO

KESTÄVIEN JA INNOVATIIVISTEN
JULKISTEN HANKINTOJEN
VERKOSTOMAINEN OSAAMISKESKUS

Lähde: SYKE 2019

MIKSEI MIKKELI

KEINO

KESTÄVIEN JA INNOVATIIVISTEN
JULKISTEN HANKINTOJEN
VERKOSTOMAINEN OSAAMISKESKUS

Miten voidaan huomioida ilmastonäkökulmia hankinnoissa?

- 3 askelta:
 - Tunnista ja linjaa tarvittava muutos ("hiilineutraalisuustavoite")
 - Tunnista hankintakategoriat joissa suurin muutospotentialiaali (Hansel: Hankintapulssi)
 - Selvitä millä hankintasopimuksilla muutos voidaan saada aikaan
- Strategia – Johtaminen – Operatiivinen taso! (älä jätä hankkijaa yksin!)

HANKINTA-
NEUVONTA

 Yrittäjät

Miten voidaan huomioida ilmastonäkökulmia yksittäisessä hankinnassa?

- Suunnittele ajoissa
- Markkinavuoropuhelu!
 1. Tarjoajan soveltuvuus- ja kelpoisuusehdoissa
 2. Hankinnan sisältökuvauksessa
 - pakolliset ehdot / vähimmäisvaatimukset tuotteelle tai palvelulle (!!!)
 - Mm. elinkaaren aikaiset päästövaatimukset
 3. Tarjousten arviointikriteereissä
 - Mm. elinkaaren aikaisten päästöjen arviointi
 4. Hankintasopimuksen ehdoissa (vaikuttavuuden seuranta ja valvonta!)
 - Mm. bonukset ja sanktiot

Esimerkkejä

- Mikkelin kaupungin joukkoliikenteen ja palveluliikenteen kilpailutus 2020
 - Vähimmäisvaatimus: neljä linja-autoa (4/11) biokaasukäyttövoimaisia
 - Bonus: ajokilometrit biokaasulla vähimmäisvaatimuksen ylittäen: 7,5 % korotus kilometrikorvaukseen
 - Bonus myönnetään myös sähköbusseille: 15 % korotus kilometrikorvaukseen
 - Sanktio: jos vähimmäisvaatimus ei täyty: 7,5 % vähennys kilometrikorvaukseen
 - Lisätietoja Janne Skott, Mikkelin kaupunki
- Metsäsairila Oy:n jätteenkuljetuksen kilpailutus 2019
 - Biokaasun käyttö käyttövoimana pakollinen ehto (tilaajan arvio 3 kpl kuljetusautoja)
 - Siirtymäajat palvelun tarjoajalle: 12 + 3 + 12 kk
 - Lisätietoja: Jonne Gråsten, Metsäsairila Oy
- HUOM! Myös resurssitehokkuus vähentää ilmastopäästöjä (esim. kiertotalousvaatimukset)

Lisätietoja:

Keino – osaamiskeskus:

- <https://www.hankintakeino.fi/fi>

Vähähiiliset julkiset hankinnat webinaarisarja:

- <https://www.hankintakeino.fi/fi/osaaminen-ja-taidot/opetusta-ja-tutkintotarjonta/vahahiiliset-julkiset-hankinnat-webinaarisarja>

Vähähiilisten julkisten hankintojen kehittämishjelma:

- https://vm.fi/documents/10623/92892153/Salla+Koivusalo_v%C3%A4h%C3%A4hiilisyys.pdf/60bc65e6-1a5d-272e-a564-49d8b9e36f7b/Salla+Koivusalo_v%C3%A4h%C3%A4hiilisyys.pdf?t=1634197495316

Vähähiilinen julkinen rakentaminen:

- <https://ym.fi/vahahiilinen-rakentaminen>

Vähähiilisyys ja energiatehokkuus:

- <https://www.hankintakeino.fi/fi/kestavyys-ja-innovatiivisuus/mika-kestava-hankinta/ekologinen-kestavyys/vahahiilisyys-ja>

Lisätietoja:

Puhtaiden ajoneuvojen laki:

- <https://www.kuntaliitto.fi/yleiskirjeet/2021/laki-ajoneuvo-ja-liikennepalveluhankintojen-ymparisto-ja>

Energiatehokkaat hankinnat:

- https://www.motiva.fi/julkinen_sektori/kestavat_julkiset_hankinnat/energiatehokkaat_hankinnat_-_webinaarit

Esimerkkihankintoja:

- <https://www.hankintakeino.fi/fi/keinokkaat-esimerkit>

Vähähiilisten hankintojen pelikirja (julkistettu 9.12.2021):

- <https://www.hankintakeino.fi/sites/default/files/media/file/KEINO-pelikirja-08122021.pdf>

Osana kansallisen hankintastrategian toteutusta

7.12.2021

VÄHÄHIILISTEN HANKINTOJEN PELIKIRJA

KEINO
KESTÄVIEN JA INNOVATIIVISTEN JULKISTEN HANKINTOJEN VERKOSTOMAINEN OSAAMISKESKUS

Vähähiilisten hankintojen pelikirjan laatimiseen ovat osallistuneet Salla Kolvusalu, Lea Gynther, Eili Saari ja Sini Marttinen Motiva Oy:stä, Marja Röykkä, Mika Hänninen ja Tapio Kolvisto Hansel Oy:stä, Katrīna Alhola SYKEstä, Ville Valovirta VTT Oy:stä ja Jussi Pyykkönen PTC Services Oy:stä.

Kiitos!

ilkka.liljander@mikseimikkeli.fi

0447945695

Ilkka Liljander

**Hankinta-asiantuntija, Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy
Hankintaneuvoja, Etelä-Savo, Suomen yrittäjät / ESY
KEINO-muutosagentti, Etelä-Savo, KEINO-osaamiskeskus**

**HANKINTA-
NEUVONTA**

 Yrittäjät

KEINO

KESTÄVIEN JA INNOVATIIVISTEN
JULKISTEN HANKINTOJEN
VERKOSTOMAINEN OSAAMISKESKUS

MIKSEI MIKKELI